

VR 31 JAN

MARINIERSKAPEL DER KONINKLIJKE MARINE & **CALEFAX**

ARJAN TIEN DIRIGENT ■ **OLIVER BOEKHOORN** HOBO
IVAR BERIX KLARINET ■ **RAAF HEKKEMA** SAXOFOON
JELTE ALTHUIS BASKLARINET ■ **ALBAN WESLY** FAGOT

SPOT/DE OOSTERPOORT

20.15 UUR

PROGRAMMA

Maurice Ravel (1875-1937)

Alborada del Gracioso

(arr. Christiaan Janssen)

Claude Debussy (1862-1918)

La Cathédrale Engloutie

(arr. J. Glenesk Mortimer)

Maurice Ravel

*Menuet & Toccata uit **Le Tombeau de Couperin***

(arr. Raaf Hekkema)

Maurice Ravel

La Valse

(arr. Frans Scheepers)

pauze

Jean-Phillipe Rameau (1683-1764)

*Suite **La Triomphante***

(arr. Raaf Hekkema)

Johan de Meij (1953)

Un Momento Dado

De Marinierskapel der Koninklijke Marine

De Marinierskapel der Koninklijke Marine is een van de 3 professionele harmonieorkesten van de Nederlandse krijgsmacht. De 53 muzikanten verzorgen de muziek bij staatsceremonies en militaire ceremonies. Vaak samen met de Tamboers en Pijpers van het Korps Mariniers.

De Marinierskapel heeft een speciale klank, uitstraling en speelt verschillende soorten muziek. Daarom wordt in binnen- en buitenland regelmatig om de Marinierskapel gevraagd.

Concerten van de Marinierskapel worden soms uitgezonden op radio en tv. Hierdoor is de kapel bekend bij het grote publiek. Maar ook door cd-opnames en taptoes. Regelmatig werken nationale en internationale solisten hier aan mee.

De Marinierskapel heeft in bijna alle Europese landen opgetreden. Daarnaast in landen als Aruba, Curaçao, Japan, Rusland, de Verenigde Arabische Emiraten en de Verenigde Staten.

Chef-dirigent Marinierskapel majoor Arjan Tien

Arjan Tien is de chef-dirigent en artistiek leider van de Marinierskapel. Arjan studeerde in 1994 af aan het Utrechts Conservatorium met de hoogste onderscheiding op de instrumenten viool en altviool.

Vanaf 1992 werkte hij bij het Radio Filharmonisch Orkest, eerst als altviolist en later als assistent-dirigent. Tussen 2006 en 2012 was hij artistiek leider en chef-dirigent van het Magogo Kamerorkest.

Arjan Tien is als hoofdvakdocent orkestdirectie verbonden aan het Conservatorium Maastricht. Als gastdirigent heeft hij de Marinierskapel vanaf 2011 diverse keren geleid.

Calefax

Calefax is een hechte formatie van vijf rietblazers die een grote passie delen. Al meer dan drie decennia houden ze in binnen- en buitenland een reputatie hoog op basis van virtuoos spel, briljante arrangementen en een frisse podiumpresentatie. Ze gelden als de uitvinders van een nieuw genre: het rietkwintet. Daarmee inspireren zij jonge blazers die overal in de wereld in hun voetsporen treden. Calefax, dat is een klassiek ensemble met een popmentaliteit.

Het repertoire van Calefax bestaat uit eigen arrangementen en nieuwe composities. Kamermuziek uit vele eeuwen, van 1100 tot nu, wordt door hen zelf bewerkt voor de bezetting van hobo, klarinet, saxofoon, basklarinet en fagot. Componisten uit de hele wereld schrijven speciaal voor hen. Dankzij de talloze reizen en samenwerkingen met andere musici staat Calefax open voor invloeden uit de wereldmuziek, jazz en improvisatie.

Calefax

TOELICHTING

Un Momento Dado

Homenaje en memoria de Johan Cruijff
(1947-2016)

Concerto Grosso voor rietkwintet en
harmonieorkest
Rietkwintet Calefax betreedt de wereld
van de harmonieorkesten

In januari 2020 komt de langverwachte
samenwerking van de grond tussen
Nederlands meest gespeelde
componist, Johan de Meij, en één
van Europa's meest succesvolle
kamermuziekgroepen, rietkwintet
Calefax. Samen met de Marinierskapel
der Koninklijke Marine brengt Calefax
een nieuw werk van De Meij in première:

Un Momento Dado, een ode aan een ander Nederlands fenomeen, Johan Cruijff.

Componist Johan de Meij (1953) en rietkwintet Calefax hebben gemeenschappelijke wortels in het Nederlandse muziekleven van de jaren 1980 en '90. In dat licht is het verrassend dat het zo lang heeft geduurd voordat een samenwerking van de grond kwam. Komt het doordat de kamermuziek en de HaFaBra (Harmonie, Fanfare, Brassband) nog steeds behoorlijk gescheiden werelden zijn? Of door de geografische afstand, sinds De Meij in 2008 naar New York verhuisde? Hoe dan ook is de tijd rijp om deze twee succesverhalen samen te brengen.

Toen Calefax zijn eerste schreden zette op de Nederlandse podia was De Meij nog trombonist, onder meer van Orkest de Volharding, in 1972 opgericht door onder anderen Louis Andriessen, Willem Breuker en Jan Wolff (laatstgenoemde werd later als directeur van De IJsbreker een belangrijke pion in de carrière van het jonge Calefax). Maar liefst twintig jaar speelde De Meij in dit vermaarde gezelschap, en hij maakte van dichtbij grote veranderingen mee – van een politiek geëngageerde band tot een gedirigeerd ensemble voor nieuwe muziek. Toen hij in 1988 bij de Volharding kwam legde De Meij juist de laatste hand aan wat zijn doorbraak als componist zou worden; zijn eerste symfonie 'The Lord of the Rings' voor groot bezet harmonieorkest.

De ruim driehonderd stukken die De Meij in zijn jaren met De Volharding in première bracht hebben onmiskenbaar een stempel gedrukt op de verdere ontwikkeling van zijn compositorisch denken.

En nu, na vele jaren van rijping, ieder in zijn eigen muzikale universum, slaan De Meij en Calefax de handen ineen. De Meij werd door Calefax benaderd in 2017, op een voor hem persoonlijk lastig moment, namelijk kort nadat hij tijdens een onfortuinlijk ski-ongeluk zijn enkel had gebroken. Normaal gesproken reist De Meij van hot naar her om te dirigeren, meestal eigen werk, maar nu was hij maar liefst zes weken aan bed gekluisterd. Dat had wel één positieve bijkomstigheid, namelijk méér tijd om te componeren, en tijdens de eerste gesprekken met Calefax-fagottist Alban Wesly kwamen Cruijffiaanse kreten voorbij zoals 'ieder nadeel heb se voordeel'. De Meij: "die associatie met Johan Cruijff bleek een vruchtbare. Als we het over Cruijff hebben, dan spreken we in termen van virtuositeit, creativiteit, grilligheid en radicale vernieuwing. Dat zijn aspecten die ik ook bij Calefax zie, een groep die met zijn bezetting iets compleet nieuws heeft gebracht in de kamermuziek. Zo kwam ik ook tot mijn titel voor het stuk Un Momento Dado, een verwijzing naar de eigenzinnigheid én bevlogenheid van Johan Cruijff. Deze woorden 'en un momento dado' bezigde Cruijff in zijn Catalaanse jaren ooit tijdens een persconferentie. Uitgesproken met ook nog een Amsterdams accent, liet

Cruijff de aanwezigen in verbazing achter, gissend naar de betekenis van de wel erg letterlijk vertaalde frase ‘op een gegeven moment’. Maar het leuke is: de Spanjaarden vonden het zo’n mooie uitdrukking, dat die stante pede een plekje kreeg in het hedendaagse Spaans. En dit doet mij dus denken aan Calefax, een bevlogen groep die al 34 jaar onverstoord en met een creatieve drive in de wereld van de kamermuziek een plek veroverd voor zijn eigennuttige bezetting.”

Voor dit nieuwe werk koos De Meij, mede op aandringen van de musici van Calefax, voor een Concerto Grosso-achtige vorm, waarbij het rietkwintet en het harmonieorkest elkaar op vloeiende wijze afwisselen én af en toe gezamenlijk optrekken. Tijdens de majesteitelijk orkestrale opening van twee minuten, met verwachtingsvol trompetgeschal en een opvallende rol voor de harp, is het muzikale uitgangspunt al hoorbaar, dat De Meij koos voor Un Momento Dado. Dit Leitmotiv bestaat uit de tonen C-A-E-F-A, zijnde de notennamen die als letters in het woord CALEFAX te vinden zijn. In zijn pure vorm klinkt dit motief voor het eerst als het rietkwintet ten tonele verschijnt, geïntroduceerd door de hobo. Wat volgt is een aaneenschakeling van muzikale invallen in een grote rijkdom aan kleurencombinaties. Opvallend hierbij zijn de momenten waar De Meij één van de instrumenten van Calefax paart aan een groep uit het orkest; een dromerige passage voor saxofonist Raaf Hekkema met de saxofoonsectie,

en hoboïst Oliver Boekhoorn met de dubbelrietblazers van het orkest. Ook is er een moment waarbij Calefax wordt beantwoord door een ‘schaduw-rietkwintet’ – dezelfde vijf blazers uit het orkest – door De Meij Shadowfax gedoopt. Het motief C-A-E-F-A komt in vele gedaantes terug, uiteindelijk zelfs ook als citaat van Richard Strauss’ bekende Tijl Uilenspiegel-riedel waar het aan doet denken, alvorens in een virtuoze klank-cascade naar het triomferende eind te rennen.

Al jaren stelt Calefax zich ten doel om zijn repertoire ter beschikking te stellen aan andere rietkwintetten. Begin deze eeuw begon de groep bladmuziek van zijn arrangementen uit te geven in de CALEFAX EDITION. Partituren en partijen zijn verkrijgbaar in de webshop van calefax.nl, en worden vanuit de hele wereld besteld. Daarnaast breidt Calefax het repertoire van originele stukken voor rietkwintet uit door het geven van opdrachten én door het organiseren van een jaarlijkse compositiewedstrijd. Inmiddels zijn er wereldwijd maar liefst veertig rietkwintetten, en dat aantal groeit gestaag door. Aan deze groei hoopt Calefax een nieuwe boost te geven door het betreden van de wereld van het harmonieorkest. Immers: in ieder harmonieorkest huist ook een rietkwintet!

©AW 2019

